PRZEGLĄD CERAMICZNY

WYCHODZI 10. i 25. KAŻDEGO MIESIĄCA.

Redaktor: Inżynier *Karol Rolle.*

PRZEDPŁATA ROCZNA: 10 kor., 5 rsr., 10 mk., 12 fr. Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się. ZESZYT POJEDYNCZY 50 H.

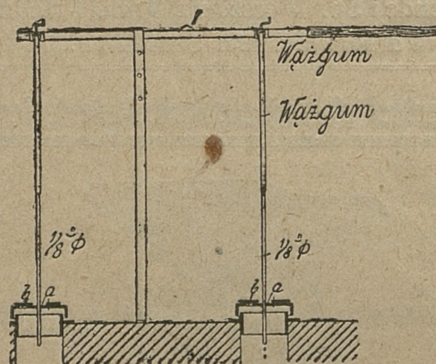
ADRES ADMINISTRACYI I REDAKCYI: PODGÓRZE, św. FLORYANA 5.

CENA OGŁOSZEŃ WYNOSI: Za cm² 6 hal. Cała strona 20 k., 1/2 str. 12 k., 1/4 str. 7 k., 1/8 str. 4 k., przy 6-krotnem powtórzeniu 10%, 12-krotn. 16%, 18-krotn. 20%, 24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa Krak. Przedm. 9, i Administracya Gazety handlowo-rzemieślniczej w Warszawie Aleja Szucha Nr. 19.

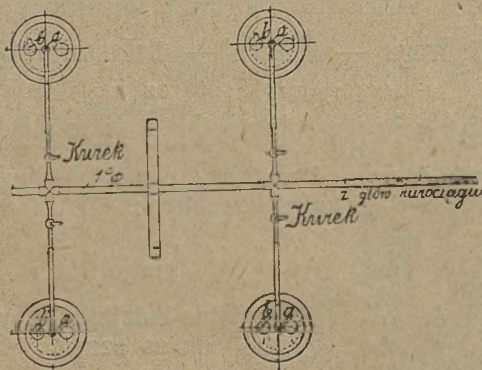
Opalanie pieca kręgowego odpadkami nafty.

W Rosyi wchodzi czem raz częściej w użycie nafta względnie jej odpadki zwane tam „masut“ jako materyał opałowy. Wprawdzie sposób użycia masutu nie został jeszcze w

rys. 1.

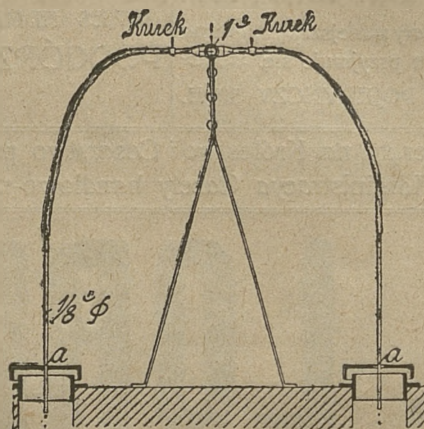
najlepszej formie ustalony, jednak znane są bardzo pracowite badania i próby w tym kierunku czynione. Bodźcem do tej pracy

rys. 2.

jest taniość materyału. Jakkolwiek pożar głównego źródła — Baku, znacznie podniósł cenę, jednak masut można uważać za opał przyszłości bliższych i dalszych okolic. Daje się doskonale użyć do wielu rodzajów fabrykacyi, a ze sposobem opalania pieca kręgowego mamy właśnie czytelników zapoznać.

W wysokości 1 m. nad górną posadzką pieca, środkiem komór przeprowadza się główną rurę prowadzącą masut. Ten przewód główny posiada krótkie, kurkiem zamykane odgałęzienia, powtarzające się w oddaleniu co cztery czeluście. Do odgałęzienia dołącza się przewód rurowy częścią z gumy, doprowadzający masut do czeluści. Spływanie cieczy daje się uregulować za pomocą kur-

rys. 3.

ka, najlepiej dopuszczać kroplami. Kierunek spływania można dowolnie zmienić przez odpowiednie nachylenie rury. Z reguły opala się równocześnie tylko dwa szeregi czeluści, mimo to jednak temperatura wytwarzana jest bardzo wysoką. Obok urządzenia przedstawionego w powyższych trzech rysunkach istnieją jeszcze inne również dobrze się nadające. *c.*

Rozwój ekonomiczny i kulturalny Królestwa Polskiego w okresie lat 1864—1904.

Pod tytułem powyższym ukazał się XXII. zeszyt prac warszawskiego komitetu statystycznego, poprzedzony obszernym wstępem prof. Jesipowa, głównego redaktora.

Z pracy tej na razie podajemy kilka bardziej charakterystycznych liczb.

Przedewszystkiem w rozwoju Królestwa Polskiego uderza bardzo szybki wzrost ludności. W szóstym dziesiątku lat Królestwo Polskie liczyło 4.972.193 głów ludności, co wynosiło 46 głów na 1 km²; w r. 1904 ludność wzrosła do 11.588.585 głów, co daje 106,9 na 1 km². Jest to zatem gęstość zalu-

dnienia możliwa tylko w krajach o szeroko rozwiniętym poziomie gospodarczym.

Istotnie, tylko rozwój przemysłu może dać źródło utrzymania tak gęstej ludności. Lat 30 temu przemysł zatrudniał tylko 85.000 robotników, obecnie 256.000; wartość produkcyi przemysłowej podniosła się z 97 mil. na 427 mil. rub.

Wzrost przemysłu fabrycznego wyprzedził znacznie wzrost ludności.

W rozwoju przemysłu wogóle można zauważyć tendencyę, wspólną rozwojowi kapitalizmu, koncentracyę wielkich a zanik drobnych przedsiębiorstw.

Wytwórczość pracy robotnika podniosła się znacznie; przypisać to należy głównie udoskonaleniom technicznym.

Ciekawy jest ten szczegół w historyi przemysłu polskiego, że Łódź pozostawiła daleko w tyle Warszawę, niegdyś ognisko przemysłu polskiego.

Równolegle do rozwoju przemysłu odbywał się postęp w gospodarstwie rolnem w kierunku coraz większej intenzywności.

Komitet statystycyny podkreśla silnie fakt, że głównymi producentami zboża są dziś przeważnie włościanie, a nie gospodarstwa większe.

Proces ten, zdaniem prof. J. odbywa się i w cesarstwie, lecz daleko wolniej, ponieważ w Polsce ceny są wyższe, ludność gęstsza i rynki zagraniczne blisko

W końcu wstępu prof. Jesipow idąc za innymi badaczami rosyjskimi, twierdzi, że gubernie Królestwa Polskiego, więcej biorą ze skarbu, niż dają do ogólno-państwowych funduszów. *chem. pol.*

Rozmaitości.

Program cesarskiej wystawy jubileuszowej we Wiedniu w r. 1908. został już ustalony. Ceramika znajdzie pomieszczenie w oddziale II. (przemysł) w grupach 14, 15 i głównie 19, (wyroby z kamienia, ziemi, gliny, szkła).

Biura wystawy urządzono w gmachu Izby handlowej (Wiedeń, Wipplingerstr. I. 34.). Tamże rozsyłają już zaproszenia. *c.*

Wpływ wzniesienia na spalenie. Chemik M. Palmer w Butte podaje w The Eugineering and Minning Journal niezwykle interesujące wskazówki z dziedziny techniki opalania.

Znanem jest prawo, że im wyżej wzniesiemy się nad powierzchnię morza, tem niżej leży punkt wrzenia wody, a co z tego wnioskować można, tem większą parowalność powinien okazywać węgiel. Doświadczenie jednak powyższych przypuszczeń nie stwierdza. Okazało się, że przy próbach czynionych z opalaniem kotła na wysokości 1800 m. nad poz. morza, przy wzorowem urządzeniu ogniska, węgiel mający (w odniesieniu do 100° C i poziomu morza) parowalność 10 kg wody na 1 kg węgla, na tej wysokości miał tylko 7,7 kg.

Zawartość materyałów palnych w węglu nie zmienia się ze zmianą wysokości, natomiast powietrze okazuje znaczną różnicę w ilości zawartego tlenu. Tem tłumaczy Palmer wykazaną różnicę w parowalności węgla i oblicza, że to zmniejszanie się ilości tlenu powoduje na wysokości 2250 m różnicę w szybkości spalenia i temperaturze o 28%.

Wynika z tego że zużyć musimy również o 28% więcej opału aniżeli na poziomie morza, nadto podnieść się musi absolutna ilość doprowadzić się mającego powietrza, na ogrzanie którego straci się znaczną ilość ciepła, wówczas następuje obniżenie temperatury.

Z powyższego wynika że 1 kg węgla ma w Krakowie o 5% mniejszą wydajność aniżeli na poziomie morza. *c.*

KRONIKA.

Zużycie węgla kamiennego w **różnych krajach.** W sprawozdaniu X. „Board of Trade“ znajdujemy następujące dane o zużyciu węgla kamiennego:

	Ogólne zużycie węgla kamiennego w tonnach 1902 r.	1903 r.	Na jednego mieszkańca tonn. 1903.
Stany Zjednoczone Północnej Ameryki	269,945.000	321,086,000	3,99
Wielka Brytania . .	169,725,000	169,196,000	3,99
Niemcy	95,363,000	103,114,000	1,75
Francya	41,989,000	46,560,000	1,19
Rosya	18,762,000	18,374,000	0,13
Belgia	19,799,000	21,432,000	3,07
Anstro-Węgry . . .	17,595,000	—	0,38 (1902 r.)

W powyższej tablicy nieuwzględnione są: węgiel brunatny, torf i t. p. W samych Niemczech wydobyto węgla brunatnego w 1902 r. 43 mil. tonn, w Austryi 22 mil. tonn, na Węgrzech 5 mil. tonn, w Stanach Zjednoczonych Półn. Ameryki 4¼ mil. tonn.

Węgla kamiennego wydobyto (mil. tonn):

	1901 r.	1902	1903
W Stan. Zjedn Półn. Am.	266	273	326
„ Wielkiej Brytanii . .	222	230	234
„ Niemczech	108	107	116
„ Francyi	31	29	34
„ Belgii	22	23	24

Cena węgla kamiennego w 1902 r. była średnio:

	W markach za tonnę.
Wielka Brytania	8,39
Niemcy	9 03
Francya	11,96
Belgia	10,96
Stany Zjedn. Północn. Ameryki	5,80

Wywóz węgla przewyższa przywóz w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Stanach Zjedn. Półn. Ameryki, Belgii i Japonii. W 1903 r. przywieziono węgla do Niemiec $7^1/_2$ mil. tonn, wywieziono zaś $20^3/_4$ mil. tonn; z Anglii wywieziono o 56 mil. tonn więcej niż przywieziono, ze Stanów Zjedn. Ameryki o 5 mil. tonn.

Przywieziono węgla więcej aniżeli wywieziono (1902 r.) do Rosyi o $3^1/_4$ mil. tonn, do Szwecyi o 3 mil. tonn, do Francyi o $12^1/_2$ mil. tonn, do Hiszpanii o $2^1/_4$ mil. tonn. do Włoch o $5^1/_4$ mil. tonn, do Austryo-Węgier o $5^1/_4$ mil. tonn. *S. N. w chpol.*

Budowa muzeum techniczno-przem. w Krakowie zostanie wkrótce rozpoczętą. Miasto nabyło już przy ul. Smoleńsk parcelę na ten cel za kwotę 100.000 K.

W Stanisławowie projektowaną jest budowa nowej cerkwi kosztem miliona koron. *c.*

Licytacye.

Rada powiatowa w Wieliczce ogłasza rozprawę ofertową na rozszerzenie budynku własnego kosztem 11.000 k. *c.*

Dyrekcya kolei państw. w Krakowie ogłasza rozprawę ofertową na wykonanie budynku jadalni i łaźni kolejowej w Nowym Sączu. Cena kosztorysowa wynosi 60.000 K., wadyum 3.000 K. Termin wnoszenia ofert ustanowiono na 20 kwietnia 1907. *c.*